

ČÁST VŠEOBECNÁ

Redaktor: Plukovník gšt. Jiří Birula.

Podplukovník František Trutnovský:

Doktrina německé armády.*)

(Dokončení.)

Nyní prostudujeme doktrinu současnou.

Jak Němci uvedli tyto teorie v praxi, známe ze světové války. Během války se tato teorie, alespoň co se týká operací pohybného boje, vážně nezměnila. Zavrhli snad Němci svou tradiční doktrinu po světové válce? Zdálo by se to, jak jsem již řekl, přirozenou reakcí po porážce. Nikterak!

Předpis z r. 1921: „Vedení a boj vojsk všech zbraní operujících ve spojení“, zběžně zvaný FuG., a hlavní díla vojenská, která vyšla po válce (kromě snad děl jednoho z nepravověrných — kapitána Pfeiffra), potvrzují starou doktrinu německou a pokračují v jejích velkých liniích.

Minulost tedy osvětluje přítomnost a rozbor nynější doktriny, který zbývá vykonat, je tím neobyčejně zjednodušen.

Při rozboru tohoto základního předpisu německého budeme si postupně všímat jeho vůdčích myšlenek a použití jich v manévru ofensivním a pak defensivním. Ale nejprve si ujasněme některé předběžné otázky.

Nemusím připomínat, že nynější německá taktika je do krajnosti přizpůsobena moderní technice, již plně využívá, a že zastírání ve všech svých formách, a to co nejvědecktějších, vešlo jim do krve.

Nebudu se ani zabývatí otázkou, jakou formu dají začátku příští války. Budou mít dlouhou nebo rychlou koncentraci? Provedou na počátku operací hluboký strategický ústup, zůstanou na místě v obraně, nebo přejdou ihned k ofensivě? To jsou sice velmi zajímavé otázky, které však do rámce tohoto článku nepatří.

Jisté jest, a to je si třeba dobře uvědomit, že tento předpis může být aplikován jen tehdy, když nynější armádu německou považujeme jen za „armádu velitelů“, a jestliže se za mobilisace stane velkou armádou národní a moderně vyzbrojenou.

Napsal-li generál von Taysen: „Material oder Moral“, znamená to ještě, alespoň podle mého názoru, že by německé vrchní vedení zamýšlelo obětovati materiál morálce. Znamená to, že přes veliký přídavek materiálu, který generál sám uznává za nutný, bude mravní činitel vždy převládající, že za stroji budou stát jak dnes, tak i zítra lidská srdce a že na jejich ctnostech bude z velké části záviseti vítězství.

*) Viz Vojenské rozhledy, roč. XII., čís. 7—8. Z technických důvodů nebylo lze dokončení této práce uveřejnit již v čísle 9.

Které jsou vůdčí myšlenky FuG.?

První se týká důležitosti mravních sil v boji.

Tento předpis je výzvou k mravním silám, zvláště k mravní hodnotě velitele. Nejenže podněcuje chuť k iniciativě a k odpovědnosti a vyžaduje pevnost charakteru — a to je opakováním všech pruských teorií od Bedřicha II. až po Schlieffena — ale zdůrazňuje se velení v boji, vedení boje, vymezuje se pravomoc velitelství a služeb, a zvláště místo velitele. Je to snad vliv trpké zkušenosti vrchního velení německého z prvních týdnů roku 1914, o níž jsme prve mluvili. Předpis se obírá zvláštními nařízeními, týkajícími se místa velitelů všech stupňů, která zakazují, aby se velitel příliš nevzdaloval od svých vojsk, neboť tím se jeho osobní zakročení stává velmi nesnadným. Všeobecně budou tedy stanoviště velitelů, vrchním velitelem počínajíc až do generála divise, značně posunuta vpřed.

Druhá vůdčí myšlenka se týká nutnosti vyhledávat operaci ve volném terénu a jednati ofensivně.

„Pohybná válka je vyšší forma vojenské činnosti“, praví předpis, „jediná, kterou lze dosíci skutečných výsledků“.

Mnozí autoři, zvláště von Taysen, míní, že Němci jsou nejlépe připraveni k pohybné válce, protože ji praktikovali za světové války na všech frontách. Generál Reinhardt, velitel 5. divise, píše: „Je třeba v budoucnosti dávat přednost pohybné válce před ztuhlou obrannou, neboť dává nepříteli možnost metodického útoku a využití svých těžkých zbraní, jež jsou lepší než naše“.

Z této snahy o pohybnou válku plyne ona snaha po decentralizaci, o níž často slyšíme při tvoření taktických skupin a která je zároveň také metodou výcviku velitelů, podle zásady „kdo může více — může i méně“.

Podle tohoto zamýšleného způsobu vedení boje organizují se a vyzbrojují vyšší jednotky, z nichž se dává přednost divisi před armádním sborem. Se zřetelem na pohybnou válku nařizuje se posunutí velitelských stanovišť kupředu.

A ofensiva zůstává jejich křemem.

„Jen ofensiva“, praví FuG., vnucuje zákon. Nedostatek bojových prostředků, jež nám byly zakázány, nesmí nás vésti k obavě o ofensivu. Ostatně nadbytek „lidského materiálu“, abych užil jejich vlastního výrazu, dovoluje jim jaksi lhostejně se stavět ke ztrátám při ofensivě.

Neusuzujeme z toho však, že Němci budou útočit všude, vždycky, do krajnosti; to se přiči možností nynější války a zde jsou předválečné koncepce školy Schlieffenovy zmírněny zkušenostmi z poslední války.

Neusuzujme z toho též, že se necvičí pro obrannou bitvu a boj, které samo sebou se rozumí jsou pro ně jen místní a dočasné a které se budou provádět jen v prospěch připravované ofensivy nebo ofensivy, která bude již v proudu.

Třetí vůdčí myšlenka se týká formy ofensivy jak v strategii, tak v taktice: Němci usilují o obchvat a obklíčení.

Je to vždy ono tradiční: „umfassen — einschliessen — vernichten“ a zdá se, že je to manévr, o nějž se budou pokoušet v prvních operacích příští války od praporu do skupiny armád, neboť pečlivý a dlouholetý výcvik jejich výborné pěchoty jim to dovolí.

Zásady, jimiž se řídí v provedení útoku, jsou tytéž jako před válkou. Proto není třeba o nich dlouze mluvit.

Známa nepřátelská fronta není u nich cílem hlavního útoku, „Schwerpunkt“ (toto slovo nelze překládati slovem těžiště sil, neboť znamená místo v nepřátelské sestavě, na něž se má upotřebit většiny sil) musí být položen na křídlo, ať jde o operaci taktickou nebo strategickou. Na toto místo budou soustředěny všechny prostředky.

To vyžaduje, jak jsme právě viděli:

aby zálohy byly umístěny na boku sestavy,

aby byl energicky zjedнан dotyk s čelem nepřátelské sestavy na účelem přesného upoutání fronty — zahajovacím bojem vyšších jednotek krytých při rozvinutí předvoji;

aby byla přijata na čelní frontě lineární sestava.

Z těchto důvodů se dává přednost učenění do hloubky v divích nad hloubkou učenění armádních sborů a pojem směru má takovou důležitost.

A tato obchvatná teorie je tím více uctívána v německé armádě, čím více se po válce veškerá literatura jala dokazovati, že konečný neúspěch pohraniční bitvy ve Francii byl zaviněn tím, že Moltke mladší změnil plán Schlieffenův, jenž byl přesnou aplikací čisté doktriny německé.

Přece však myšlenka průlomu — když křídelní útok je nemožný — není úplně vyloučena. Generál von Seckt se o tom několikrát zmiňuje.

Jestliže se tedy vůdčí myšlenky nezměnily, přece se v provádění jich objevují jisté změny proti pojetím předválečným; jsou způsobeny zdokonalením a rozvojem materiálu.

Vůle vésti pohybnou válku a snaha o obchvat vyžadují, aby se vyhledávala strategická a taktická pohyblivost a překvapení.

Strategické a taktické pohyblivosti se dosáhne náležitou dotací materiální, přidělením četných dopravních prostředků jednotkám — zdokonalením železničního materiálu pro zvýšení výkonnosti dopravního ruchu — motorisací velké části dělostřelectva — množstvím automobilních jednotek — zběhlostí v rychlém nakládání a vykládání na nádražích i kdekoli na kolejích.

Překvapení má býti dosaženo tajností. Je to, jak již víme, stále užiti maskování, využití špatného počasí, přitímní, noci, užiti všech možných způsobů klamání, na př. umělých mraků.

Jestliže Němci vyhledávají obchvat, bojí se ho neméně a činí vše, seč jsou, aby se mu vyhnuli.

V době, kdy vyšší jednotky jdou do prázdna, natahují před svou frontou mělké clony, a to proto, aby se vyhnuli nebezpečí obchvatu, a také proto, aby zastírali své manévry. To je jeden účel „Ver-schleierung“.

*

Viděli jsme, že před válkou německá koncepce konec konců záležela v jednoduchém systému, úplně předem připraveném, v němž vyhledávání zpráv bylo vedlejší a ustupovalo rozhodnutí, rychlosti a síle v provádění. Vyhledávání zpráv FuG. postrkává trochu vpřed. Upozorňuje, že je správné, že ve válce je nejistota pravidlem, že nejčastěji je situace málo známá. Ale velitel má užít všech prostředků, aby byl zpraven před bojem, v boji a po boji. Zprávy jsou nyní jedním z prvků jeho rozhodnutí.

Jinak zůstává doktrína ve velkých liniích nedotčena. Všimněme si nyní, jak je jí užito v provádění samého manévru ofensivního.

Opačně, než tomu bylo v předpisech předválečných, rozlišuje FuG. čtyři případy:

střetný boj,

útok proti nepříteli v postavení za pohybné války,

útok proti nepříteli v postavení za posiční války,

útok na stále opevnění.

Střetný boj je propracován nejdříve a mnohem širě než ostatní.

Bude zahájen v relativní nejistotě. Úlohou velitele, jenž je na místě vpředu, bude, aby si ujasnil co nejdříve podle daných zpráv, jež musí aktivně vyhledávat, představu o nepřátelské sestavě, o její předpokládané slabině, aby mohl určit „Schwerpunkt“ svého útoku, který umístí a priori na křídlo nebo na obě křídla proto, aby dosáhl obchvatu neb obklíčení, zatajuje při tom nepříteli své úmysly širokým užitím „Verschleierung“.

Musí tedy velitel co nejdříve dáti:

předvoji všeobecnou úlohu,

dělostřelectvu pokyny pro jeho rozvinutí, které bude rychlé a masivní a po němž ihned bude následovat dělostřelecký souboj, valnému voji prozatímní postupné cíle.

Hlavní úlohou předvoje bude (známe ji již z předválečných teorií) získat čas a prostor, nutný k rozvinutí valného voje a (protože pojetí velitelské bude a priori usilovat o obchvat neb obklíčení) bude jeho úlohou energicky upoutat nepřátelskou frontu, aby umožnil obchvat, nesmí se však angažovat více, než je třeba k dosažení tohoto výsledku. Zahájí boj na rozlehlých frontách, což umožní velení soustřediti své prostředky na „Schwerpunkt“.

Pod ochranou předvoje se rozvine valný voj. Situace může být přesněji stanovena zprávami získanými před bojem a během boje. Nemá-li se však pozbýt získaného náskoku, má se velitel rozhodnout zasaditi valný voj z přibližovací sestavy a určit vojskům přibližujícím se k prozatímním postupným cílům definitivní cíle útoku a bojová pásma. Systematickým a metodickým umísťováním sestavy před útokem pozbývá se často příznivé příležitosti k útoku.

Útok vedený se všemi soustředěnými prostředky má se dít na úzkých frontách, co nejrychleji a nehlouběji, za těsného spojení pěchoty s dělostřelectvem postupně centralisovaného a decentralisovaného.

Útok není — kromě výjimečných případů — systematicky rozdělován blízkými postupnými cíli, na nichž

by byly dlouhé zastávky pro uspořádání útočné pěchoty. Neboť, konec konců, což je hlavní, jde o to, aby byl nepřítel obchvácen, rychle obchvácen a aby se vniklo hluboko do jeho linií, aby byly napadeny jeho zasazené složky nebo složky v záloze z boku nebo zezadu. A není-li útok na křídlo možný, bude zahájen útok čelní právě proto, aby byla vytvořena křídla a nastaly možnosti pro nové obchvaty.

Není třeba připomínat, že když nepřítel je poražen — a celá fronta rozvíklána — má býti více než jindy vyhledáván obchvat všemi veliteli a nepřítel zaskočen na terénních zářezech pohyblivými složkami, jejichž hybnou silou jsou koně a motory, za spolupráce letectva a dalekonosného dělostřelectva. Pro ostatní druhy útoků předvídaných předpisem: útok na nepřitele v posici v pohybné válce nebo v posiční válce nebo na opevnění, jsou zásady tytéž, jen provedení se mění.

Připomínám, že se Němci nebojí lesů, obchvacují je sice jako my, ale vnikají do nich a vedou jimi i úsilí, nemají-li dostatek dělostřelectva, spoléhajíce na morální a taktickou vyspělost své pěchoty, která vždy vynikala velkou manévrující schopností. Vše je otázkou situace. Velkou péči věnují i nočním akcím a útokům, jichž využívají při nedostatku dělostřelectva k dobytí míst, hájených nepřekročitelnými palebnými přehradami.

Při útoku na nepřitele v postavení neučiní velitel rozhodnutí dříve, zdůrazňuje FuG., jako opak toho, než tomu bylo za střetného boje, dokud nerozehlal nepřátelské posunuté oddíly a dokonale si neujasnil situaci. Tyto zprávy budou vyhledávány všemi obyčejnými prostředky (letectvem, jezdeckem, naslouchacími orgány), ale vždy se v něm bude pokračovat bojem a metodickými přezvědy.

Při útoku v posiční válce je čelní útok nevyhnutelný, neboť nepřítel učinil všechna opatření, aby odrazil obchvatný útok.

Přece však je nutno: vyhledat směry útoku, které jsou s to rozvíklat široké fronty; vyhledávat překvapení všemi obvyklými opatřeními a útočit na širokých frontách, aby byl před nepřitelem zatajen směr hlavního úsilí.

To vše není nic zvláštního. Ale při žádném způsobu útoku jsem nenašel v žádném spise, které jsem mohl seznati, že by bylo u Němců zvykem určovat blízké a postupné cíle se zastávkami pěchoty po několik hodin.

Tlak, neustálý tlak, počínajíc útokem na hlavní posici, přesně regulovaný přemísťováním dělostřelectva po sledech (které je urychleno všemi prostředky a zvláště užitím dělostřeleckých záloh), zdá se pravidlem.

O útoku na opevnění je řečeno jen několik slov, neboť přesahuje obyčejné prostředky pohybné války. FuG. vypočítává jen způsob, kterých lze užití (útok s překvapením bez dělostřelectva, náhlý útok s mocným dělostřelectvem — obležení — metodický útok).

*

Zbývá nám prostudovat, jak se aplikuje nynější doktrina v defenzivě.

Víme, že již odedávna, od Klausewitze a Moltka je studium tohoto manévru Němcům běžné, a to jak v strategii, tak v taktice, ale že jej považují jen za manévr lokální, dočasný, sdružený (spojený) a podřízený ofenzivě.

Které jsou vůdčí myšlenky defensivy, v její organizaci nebo spíše, kterými význačnými místy se liší od našich pojetí?

Slabost defensivy vyplývá z nejistoty, v níž je obránce, neboť nezná úmyslů nepřítele. Proto mají zpravodajství a zálohy tak velkou důležitost.

Síla obrany záleží v houževnatosti obránce, v organizaci terénu, v mocnosti palby.

To jsou hlavní zásady, opravdu všední, které se stále opakují ve FuG. a jsou nám neméně známé.

Ale již při výkladu zásad, týkajících se defensivy, předpis neustále zdůrazňuje nejistotu, v níž nutno udržovat nepřítele o úmyslech defensivy. Již tu vidíme neustálou snahu o klamání nepřítele, která se má zvláště projevovat:

nestejným rozdělením sil mezi rozličné sledy obrany,
nejkrajnější pohyblivostí záloh,
změnami provedenými za noci v posicích.

Německý předpis praví: „Organisace obrany záleží v obraně posic ... Posice je pásmo odporu, jejíž přední hranice tvoří hlavní linie bojová ...

Tato linie, přizpůsobená terénu, má být vhodná k mocné a kombinované palbě dělostřelectva a pěchoty ... Její umístění závisí na dělostřeleckých pozorovatelnách ... Má být chráněna proti tankům a skýtat výchozí základnu pro pozdější útoky ... Posádky jsou rozděleny na úseky ... Šířka úseku a velikost jeho posádky závisí na terénu, ale s tou podmínkou, že má zastavit nepřátelský útok před posicí. Počet sil na posici odporu má být přesně vypočten, aby bylo možné utvořit silné zálohy ... Před posicí odporu má být normálně posice předních stráží, široce učleněná, jejíž úlohou je podle okolností buď se stáhnout na hlavní posici nebo klást tuhý odpor“.

To jsou hlavní nařízení pro organizaci obrany, které najdeme ve FuG. a které jsou duchem totožné s našimi. Ale musím poznamenat:

Pro FuG. je hlavní linie bojová zřídka kdy souvisle obsazena a lze pozorovat značnou snahu o tvoření malých opěrných stanovišť, složených ze všech zbraní — i děl — ale musí vytvořit nepřetržitou a hlubokou síť palby, tedy jen obsazení terénu není souvislé.

V četných pokynech se opět vyskytuje snaha o oklamání nepřítele. Jsou to: využití maskování a skryt před pozorováním, jejíž poskytují hřbety, obydlená místa a lesy.

Dělostřelecká sestava musí být silně učleněna do hloubky tím, že se určité složky vysunou značně vpřed (osamocená děla nebo čety, kromě baterií pěchoty), jiné se ponechají velmi vzadu v záloze velitele; pohyblivost je vyhledávána jak u předních, tak u zadních sledů.

Zálohy vyšších jednotek obsahují obyčejně dělostřelectvo a tanky, ale nesmějí se nadmíru zvětšovat na újmu obrany hlavní linie.

Konečně pokládá předpis za vhodné obsadit před posicí odporu vysunuté posice, linie před krycí posicí, které mají mezi jiným buď oklamat nepřítele o úmyslech velení (a to je způsob *Verschleierung*) nebo zabránit, aby se nepřítel příliš brzy nezmocnil míst ovládajících okraj posice.

Pro vedení bitvy uvádí předpis rozdělení vyšších jednotek na divise úsekové, které drží frontu, na divise pesilové, které jsou zasazeny do linie, když je útok nevyhnutelný, a na divise intervenční, které jsou zálohami vrchního velení.

Zdůrazňuje stálou činnost zpravodajských orgánů, aby byly odhaleny nepřátelské úmysly; stanoví výzbroj obranné fronty pro obrannou bitvu; způsob spuštění bočných paleb, přímých protiútoků a metodických protiofensiv, když nepřítel vnikne do posic.

Tyto otázky se rozbírají ve FuG. jako v našich předpisech, ale třeba upozornit, že předpis výslovně doporučuje, aby, když je nedostatek sil velmi zřejmý, když není intervenčních divisí, aby se předešel průlom celého obranného úseku a vyčerpala ofensivní schopnost nepřátelská, má být veden boj do hloubky, opřený na postupných posicích; jeho forma a způsob provádění musí se neustále měnit a proto vyžaduje na velení a vojsku neobyčejné zvěhlosti.

Tuto péči o pohyblivost najdeme dokonce v předpisech pro podřízené jednotky pěchoty (opěrný bod, posádky hnízd odporů a opěrných stanovišť), které nejsou pevně vázány k místům jimi zvoleným a pro něž se doporučuje měnit sestavu. V této části předpisu najdeme také hojná doporučení o masivním a metodickém užití plynů k ničivé palbě a serii nařízeno o tom, jaká opatření se mají učinit proti nepřátelským tankům.

Ke konci podtrhněme ještě pokyny, které dává FuG. pro boj vyčkávací, pro boj na zdrženou „*hinhaltendes Gefecht*“, který je také jedním způsobem „*Verschleierung*“.

„*Hinhaltendes Gefecht*“ — jehož účelem je zvláště klamat nepřítele, upoutat ho, získat čas — zdá se nyní v hlavě německého velení speciální defenzivní formou bojovou — manévrem na ústupu postupnými sledy, opírajícími se o posice předem prozkoumané.

Úlohou velení v této formě boje je nejprve vyhnouti se vážnému upoutání; proto je nutno šetřit pěchotu a zasadit všechno dělostřelectvo — pak klamat nepřítele rozličnými způsoby (nepoměrné rozvinutí letectva — vystoupení mnoha balonů, klamně útoky atd.).

Tato bojová forma je v Německu předmětem velmi častých studií a velmi četných cvičení, buď proto, že Němci myslí, že odpovídá potřebám, jež lze předvídat pro jejich armádu na počátku války při větším počtu front, nebo snad dávají přednost soustředit úsilí na formu války, která se jim zdá po právu nejnesnadnější a při níž mohou doufat, že vynikne vyšší vyspělost jejich armády z povolání.

Chceme-li shrnout dojem o německých pojetích o defensivě porovnáním k našim pojetím, lze říci:

totožnost v zásadách;

totožnost v celkovém provádění.

Ale při provádění je velmi silná snaha po vyhledávání manévrujících schopností projevujících se:

neustálým užitím klamání, jež bude hledáno systematickým užitím maskování, vedením „hinhaltendes Gefecht“ odporem předních linií, klamnými organisacemi a p.,

vyhledáváním rozptýlení, t. j. rozptýlením polního opevnění — jednotek (pěchoty a dělostřelectva),

vyhledáváním pružnosti, a to změnami sestavy a pohyblivosti (užití pohyblivé defensivy, pohyblivého dělostřelectva na všech stupních, pohyblivé pěchoty kolem svých umístění).

Lze se ptát, není-li v tom úsilí po vytvoření systému, který by byl zároveň a aniž se pozbylo čeho na mocnosti, záhadným, nepochopitelným a pružným nebo spíše pohyblivým.

Záhadným, protože útočník nemá nic zjistit a nebude vědět, je-li před vážnou posicí nebo před clonou. Nemá nic odkrýt ze sestavy, nic se nemá dát uhádnouti z obranného plánu.

Nepochopitelný, protože nejprve záhadný, potom, protože rozptýlený v terénu v neohmatatelný prach a do takové hloubky, že část vojska unikne s počátku účinkům útočných zbraní.

Pohybný, protože obránce, o němž se bude myslet, že chce odporovat, unikne, protože zítřejší sestava nebude táž jako dnešní, protože se při každém kroku útočníka vpřed naskytnou pro něho nové a neočekávané problémy, protože konečně obránce využije každé příznivé příležitosti, aby se stal útočníkem a uchvátil svému nepříteli ovládnutí boje.

Je jasné, že podobného výsledku může dosáhnout jen rázné a činné velení, jisté svými vojsky a vojska jistá sama sebou, dokonale vycvičená a dokonale velená. Dosáhne-li německá armáda tohoto ideálu, nevíme, ale víme dobře, že se honosí, že je nebo že se stane nejlépe vycvičenou armádou na světě.

*

To jsou tedy nynější koncepce německé s hlediska všeobecné taktiky a takový je jejich vývoj od doby, kdy se Prusko stalo mocností vojenskou prvního řádu.

Nejprve je to Bedřich II., jeho ordre oblique, jeho křídelní manévry, který od stopadesáti let tak často navštěvuje vojenská hlavy německé.

Pak je to Clausewitz, který definitivně slučuje s pruskou doktrínou hlavní zásady filosofie války — její podřízení politice — převládající vliv morálních sil — snahu o zničení organisovaných sil nepřátelských, rozhodnou bitvou.

Pak Moltke, který zachovává filosofický základ svého starého učitele, přizpůsobuje zároveň ofensivní teorii Bedřichovy a obranné teorie moderní války, opatrný v taktice, odvážný v své strategii obchvatu a obklíčení.

Konečně je to škola Schlieffenova, která horlivě provádí až do krajnosti i filosofické zásady Klausewitzovy i strategické a taktické teorie Bedřichovy a Moltkovy, zvláště Bedřichovy.

Dnes pozorujeme Němce, oddané svým staletým tradicím, jak přizpůsobují tuto tradici způsobem zcela moderním dnešní technice, jak se připravují nejpravděpodobněji k válce v masách, které využijí zdokonaleného materiálu.

Pozorujeme je, jak rozněcující mravní síly a věrni svému ofensivnímu kultu vždy vyhledávají v ofensivě obchvat a obklíčení a tedy, jak usilují v strategii i taktice o pohyblivost a účinek překvapení.

Pozorujeme je také, jak jako dobří žáci Klausewitzovi a Moltkovi uznávají účinnost dočasné defensivy a jak v ní usilují o rozptýlení, měnivost a pohyblivost.

Ke konci konstatuji:

Tato německá doktrina měla, má a bude mít znamenitý ráz jednoty přes hluboké změny, které způsobují v strategii a taktice vývoj (zařízení) předpisů, materiálu a prostředků komunikačních nebo spojovacích.

Je v tom jistá část síly?

Lze o tom debatovat.

Nutno však přiznat, že v provádění boje, na př. co se týká předvoje, zajištění, vyhledávání zpráv, útočných a obranných způsobů, spojení zbraní, poskytuje jednotu koncepce a jednotu provedení, jisté výhody; jsou jedním činitelem vítězství, protože dovolují soustředit úsilí a šetřit silami.

P. R.:

Zpravodajská služba v bývalé rakousko-uherské monarchii.

(Pokračování.)

III.

Zpravodajství za války.

a) Charakteristika některých zpravodajských prostředků.

Agentura. Jakmile začaly bojové operace, měli agenti větší volnost pohybu a počali dodávat větší množství zpráv. Setkávali se však s četnými nesnázemi u svých, t. j. rakouských, vojsk, neboť velitelé a vojsko nedůvěřovali ani vlastním agentům, považíce je často za nepřátelské vyzvědače. Unavení, vyhladovělí agenti, spěchající, aby co nejrychleji odevzdali své zprávy, byli příliš dlouho zadržováni u předních oddílů, pak dlouho vláčení od štábu k štábu, až jejich zprávy pozbyly významu.*)

*) Tým zjev byl pozorován za světové války i u jiných armád.